

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME,

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Voorontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering over de oprichting van een monitoringsnetwerk voor en het uitvoeren van simulaties van de blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningsverbindingen - Principiële goedkeuring

Samenvatting

Met dit besluit wil de Vlaamse Regering een monitoringsnetwerk oprichten voor het meten van de blootstelling van magnetische velden van hoogspanningsverbindingen met daaraan gekoppeld een systeem van retributie. Daarnaast wil de Vlaamse regering door middel van een rekenmodel simulaties uitvoeren van magnetische velden bij nieuwe hoogspanningsverbindingen en bij wijzigingen aan hoogspanningsverbindingen.

1 SITUERING

1.1 BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: Omgeving en Natuur (beleidsdomein Omgeving)

Beleidsdoelstelling:

(ISE THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING)

SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium

OD 11. Herzien en vereenvoudigen van de omgevingsreglementering

1.2 VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgeving technisch en taalkundig advies nr. 2023/293 van 23 juni 2023.

Het advies van de Inspectie van Financiën, nr. LS/2023002697, werd op 29 juni 2023 verkregen. Voor een bespreking ervan zie infra punt 3A.

//

2 INHOUD

2.1 Algemeen kader

Het Departement Omgeving kan de blootstelling aan magnetische velden in de omgeving van hoogspanningsverbindingen berekenen. Dat gebeurt nu op vraag van omwonenden, lokale besturen of in het kader van wijkontwikkeling in de omgeving van hoogspanningsverbindingen.

Dit ontwerp van besluit regelt de uitbating van een monitoringsnetwerk voor het meten en het uitvoeren van simulaties van de blootstelling aan magnetische velden in de omgeving van hoogspanningsverbindingen, specifiek voor en na de oprichting van nieuwe hoogspanningsverbindingen en de wijziging van hoogspanningsverbindingen, die invloed hebben op de blootstelling in de omgeving.

In de aanbevelingen aan de Vlaamse Regering van het eindrapport van de intendant¹, die werd aangesteld in het kader van de opmaak van het Gewestelijk RUP Ventilus, wordt aangegeven dat het opzetten van een permanent meetstelsel van de magnetische fluxdichtheid in de omgeving van de hoogspanningsverbindingen samen met een publiek consulteerbare real-time monitoringstool aanbevolen is.

Bijkomend maken deze metingen het mogelijk om de belasting van de hoogspanningsverbinding (hoeveelheid stroom die vervoerd wordt) op te volgen in de tijd wat nodig is omdat de belasting (hoeveelheid stroom die een verbinding transporteert) varieert in de tijd - en de blootstelling bijgevolg ook - en om onderbouwd en transparant te kunnen antwoorden op vragen van de bevolking en andere betrokken actoren.

In de nota van de Vlaamse Regering van 9 september 2022 over het beleidskader ELF hoogspanningslijnen (VR 2022 0909 DOC.1000), werd de oprichting van het monitoringsnetwerk al aangekondigd. Op 16 december 2022 werd een mededeling aan de Vlaamse Regering (VR 2022 1612 MED.0456) gedaan over dit monitoringsstelsel waarin toelichting werd gegeven over de ontwikkeling van de sensoren hiervoor, de publiek raadpleegbare meetgegevens, de start van de uitrol via een proefproject en de financiering van het monitoringsnetwerk met financiële bijdrage van bedrijven die medeverantwoordelijk zijn voor de blootstelling aan ELF magnetische velden.

Daarnaast regelt dit besluit de uitvoering van simulaties van de blootstelling aan magnetische velden in de omgeving van hoogspanningsverbindingen voor en na de oprichting van nieuwe hoogspanningsverbindingen en voor en na wijzigingen van hoogspanningsverbindingen.

De simulaties maken het mogelijk om de blootstelling aan de magnetische velden van de hoogspanningsverbinding te berekenen en dit zowel voor de huidige toestand als voor de toekomstige toestand (nieuwe hoogspanningsverbindingen of wijzigingen aan hoogspanningsverbindingen) om onderbouwd en transparant te kunnen antwoorden op vragen van de bevolking en andere betrokken actoren. De netbeheerder bezorgt de technische gegevens van de hoogspanningsverbinding aan het Departement als input voor de berekening.

In de nota van de Vlaamse Regering van 31 maart 2023 over het bindend afsprakenkader Vlaamse overheid en het convenant tussen de netbeheerders en de Vlaamse regering over maatregelen bij hoogspanningsverbindingen (VR 2023 3103 DOC.0327) werd de uitvoering van de simulaties al aangekondigd als onderdeel van het bindend afsprakenkader.

¹ <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/eindrapport-intendant-ventilus>

////////////////////////////////////

sensoren te plaatsen dat nodig is om de blootstelling in de omgeving van gebouwen in kaart te brengen. In elke woning onder een hoogspanningsverbinding een sensor plaatsen is niet nodig om de blootstelling in kaart te brengen. Simulaties kunnen meer in detail gaan en zijn ook opgenomen in dit ontwerp van besluit.

Het Departement zal, als onafhankelijke instantie, om redenen van transparantie naar de bevolking toe, instaan voor de publicatie van de meetgegevens en simulaties die opgevraagd worden. Hierdoor zal de blootstelling inzichtelijker gemaakt worden en dit onafhankelijk van de netbeheerders.

De gepubliceerde gegevens zullen de netbeheerder toelaten om onderbouwd en transparant te communiceren en te antwoorden op vragen van burgers en andere betrokken actoren.

Het Departement nodigt de netbeheerders, in het vervolg van de opmaak van dit ontwerp van besluit, uit om de praktische werkwijze vast te stellen.

2.4 Retributie

Voor de aanvraag van meetgegevens en de aanvraag van de resultaten van de simulaties wordt (een deel van) de kosten via een retributie gefinancierd. Volgens art. 7 van de wet van 12 juli 1985 betreffende de bescherming van de mens en van het leefmilieu tegen de schadelijke effecten en de hinder van niet-ioniserende stralingen, infrasonen en ultrasonen mag een retributie geheven worden ten bate van de Staat om de kosten te dekken die de toepassing van deze wet met zich meebrengt. Er is met andere woorden geen extra decretale regeling vereist.

Een retributie wordt door het Grondwettelijk Hof omschreven als een vergoeding van een dienst die de overheid presteert ten voordele van de heffingsplichtige individueel beschouwd. Zij heeft een louter vergoedend karakter, zodat er een redelijke verhouding moet bestaan tussen de kostprijs of de waarde van de verstrekte dienst en het bedrag dat de heffingsplichtige is verschuldigd. Vermits de retributie de tegenprestatie is voor een geleverde overheidsdienst, is zij verbonden aan de materiële bevoegdheid van de betrokken overheid (arrest nr. 172/2006).

Voor het voorliggende ontwerp van besluit werd geoordeeld dat enkel de kosten voor het behandelen van de aanvragen voor meetresultaten en de kosten voor het uitvoeren van de simulaties in aanmerking komen.

De kosten die niet gedekt worden door de retributie zijn de kosten die gemaakt worden voor het toegankelijk maken van de meetgegevens en simulaties. Het toegankelijk maken zal de blootstelling aan de magnetische velden van hoogspanningsverbindingen inzichtelijk maken voor omwonenden en dit onafhankelijk van de netbeheerders. Die kosten worden geschat op 50.000 euro per jaar incl. BTW. Daarnaast dekt de retributie ook niet de kosten voor de ontwikkeling van de sensoren 102.608 euro incl. BTW), de proefuitrol met sensoren van het Departement (62.000 euro incl. BTW), de ontwikkeling van het rekenmodel 102.000 euro incl. BTW), de validatiestudie van het rekenmodel (29.000 incl. BTW) en de kosten voor het onderhoud van het rekenmodel (10.000 euro per jaar incl. BTW) die gefinancierd werden uit bestaande kredieten.

2.5 Kostenraming

De retributie dekt de kost voor het behandelen van de aanvragen van de netbeheerder voor meetgegevens, die kost bestaat uit de inzet van personeel voor het uitrollen van het monitoringsnetwerk en het verwerken van de resultaten, samen met de beheerskosten, eigen aan het monitoringsnetwerk. De dagprijs wordt voor het behandelen van de aanvraag van de meetresultaten vastgesteld op 2500 euro incl. BTW.

De retributie dekt ook de kost voor de aanvragen van de netbeheerder voor het resultaat van simulaties. Die kost is nodig voor het uitvoeren en verwerken van de simulaties, samen met de beheerskosten voor de ICT-infrastructuur. De dagprijs wordt voor het behandelen van de aanvraag van de simulaties vastgesteld op 2000 euro incl. BTW.

Gemiddeld zijn er vijf dagen nodig voor het bekomen van de meetgegevens en vijf dagen nodig voor het uitvoeren van de simulaties per project. Bij grotere projecten kan dit hoger oplopen.

2.6 TOELICHTING BIJ DE ARTIKELN

Hoofdstuk I: Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit artikel bespreekt de definities in het ontwerp van besluit.

Artikel 2

Dit artikel beschrijft dat het monitoringsnetwerk wordt opgericht voor het continu meten van de magnetische velden van hoogspanningsverbindingen door middel van sensorboxen. Dit monitoringsnetwerk maakt het mogelijk de blootstelling aan de magnetische velden van hoogspanningsverbindingen te bepalen zowel ogenblikkelijk als jaargemiddeld.

Artikel 3

Dit artikel bepaalt dat er voor de monitoring gebruik wordt gemaakt van sensorboxen, ontwikkeld door het Departement met als doel om de blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningsverbindingen permanent en continu te kunnen meten.

Het tweede lid bepaalt dat de sensorboxen jaarlijks gekalibreerd worden volgens de methodiek beschreven in de technische handleiding van het Departement.

Artikel 4-5

De meetgegevens van de blootstelling kunnen opgevraagd worden door de netbeheerder en worden door de afdeling, bevoegd voor de milieuhinder van elektromagnetische straling ter beschikking gesteld. Het gaat hier om meetgegevens van de blootstelling (in microtesla) die bij elk van de meetlocaties gecapteerd wordt op regelmatige tijdstippen.

Er wordt ook beschreven dat deze meetgegevens bij de oprichting van nieuwe hoogspanningsverbindingen of de wijziging van hoogspanningsverbindingen bijvoorbeeld in het kader van m.e.r. - dossiers, omgevingsvergunningsaanvragen of andere projecten die invloed hebben op de blootstelling van omwonenden worden toegevoegd of beschikbaar gehouden. De termijn waarbinnen het Departement moet voldoen aan de aanvraag is ook opgenomen.

Artikel 6-7

Deze simulatiegegevens werden berekend aan de hand van het rekenmodel ontwikkeld binnen Departement Omgeving dat de blootstelling aan magnetische velden door hoogspanningsverbindingen berekent. Er wordt bepaald dat het rekenmodel jaarlijks wordt onderhouden en aangepast aan technische ontwikkelingen volgens de methodiek beschreven in de technische handleiding van het rekenmodel.

Bij de oprichting van nieuwe hoogspanningsverbindingen of de wijziging van hoogspanningsverbindingen, bv. in het kader van m.e.r. - dossiers, omgevingsvergunningsaanvragen en andere projecten die invloed hebben op de blootstelling van omwonenden, voegt de netbeheerder de resultaten toe van de simulatie door middel van het rekenmodel of worden die resultaten ter beschikking gehouden.

////////////////////////////////////

Artikel 8

Artikel 8 stelt dat het uitvoeren van simulaties het mogelijk maken de blootstelling aan de magnetische velden van hoogspanningsverbindingen te bepalen voor en na de oprichting van nieuwe hoogspanningsverbindingen of de wijziging van hoogspanningsverbindingen.

Artikel 9

Er wordt bepaald dat de resultaten van de uitvoering van de simulaties op aanvraag ter beschikking worden gesteld van de netbeheerders. Het gaat hier om simulatiegegevens van de jaargemiddelde blootstelling (in microtesla) vanwege de betrokken hoogspanningsverbindingen. De termijn waarbinnen het Departement moet voldoen aan de aanvraag is ook opgenomen.

Artikel 10

De afdeling, bevoegd voor de milieuhinder van elektromagnetische straling zal als onafhankelijke instantie, om redenen van transparantie en geloofwaardigheid naar de burgerbevolking toe, instaan voor de publicatie van de meetgegevens op de website van het Departement. Hierdoor zal de blootstelling inzichtelijk gemaakt worden en dit onafhankelijk van de netbeheerders. De netbeheerder is ook vragende partij hiervoor zodat er kan verwezen worden naar onafhankelijke bronnen als het gaat om blootstelling van magnetische velden.

Artikel 11

Dit artikel bepaalt dat elke netbeheerder die meetgegevens of resultaten van simulaties opvraagt, een retributie verschuldigd is.

Artikel 12

Artikel 12 bepaalt dat de retributie de kosten dekt die noodzakelijk zijn voor het behandelen van de aanvragen van de netbeheerder. Die kosten bestaan uit de inzet van personeel voor het uitrollen van het monitoringsnetwerk en voor het uitvoeren van de simulaties, samen met de beheerskosten voor het beheer van het monitoringsnetwerk en het beheer van de infrastructuur.

De retributie dekt niet de kosten, gemaakt voor de ontwikkeling van de sensoren 105.000 euro incl. BTW), de proefuitrol met sensoren van het Departement (65.000 euro incl. BTW), de ontwikkeling van het rekenmodel 102.000 euro incl. BTW) en de kosten voor het onderhoud van het rekenmodel (10.000 euro per jaar incl. BTW) die gefinancierd werden uit bestaande kredieten (QB0-1QCE2NA-WT). De retributie dekt ook niet de kosten voor de aankoop van de sensoren die nodig zijn voor het monitoringsnetwerk. Die kost wordt op basis van eerdere aankopen geschat op 150.000 euro incl. BTW. Deze wordt ook opgevangen op de bestaande kredieten (QB0-1QCE2NA-WT)

Artikel 13, 14 en 15

Deze artikelen bevatten bepalingen over indexatie en uitvoering.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Dit voorontwerp van besluit heeft een budgettaire impact op de begroting van de Vlaamse overheid. De kosten voor de aankoop van de sensoren voor het monitoringsnetwerk zijn gelijk aan een eenmalige kost van 150.000 euro incl. BTW. Die kosten worden opgevangen binnen de beschikbare kredieten. De retributies komen toe op artikel QB0-9QCEANA-OW.

////////////////////////////////////

Inspectie van Financiën verleent een gunstig advies en adviseert om bij een volgend programmadecreet een Vlaamse decretale basis te voorzien om de retributies in te stellen, wat zal worden opgenomen. De tekstuele correcties werden doorgevoerd in de kostenraming en in de bespreking van artikel 12 in de nota.

Het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, is vereist. Het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, werd ontvangen op 05/07/23.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er is inzet van personeel van de Vlaamse overheid nodig voor de opstart en uitrol van dit monitoringsnetwerk. Dit wordt opgenomen binnen de normale werkingmiddelen.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er is geen impact op de lokale en provinciale besturen.

4 VERDER TRAJECT

Dit ontwerp van besluit wordt voorgelegd aan de adviesraden

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. Haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit over de oprichting van een monitoringsnetwerk en het uitvoeren van simulaties van de blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningsverbindingen;
2. De Vlaamse minister, bevoegd voor de omgeving, te gelasten over het voormelde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van
 - a) de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
 - b) de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed
 - c) de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
 - d) de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezinmet het verzoek advies uit te brengen binnen een termijn van 30 dagen.

